

Lendawa orawa esinemisest Eestis.

Metsadetsalumine ning lüütimine hävitab selle haruldase looma.

Viimajel ajal ajalehtedes ilmunud sõnumis, kus teatati lendawa orawa (*sciuropterus russicus* Tied) leiust Urwastes, esinõid nähtamasti teadmatusest ebaõiged andmed selle loomasele lewimisest, mida püüaksin omapoolt parandada.

Üldine lendawa orawa lewimisala on Kirde-Euroopa ja Siber. Meil Eestis esineb lendaw oraw järjekindlalt kolmes piirkonnas, mis juuresolewal kaardil ristjoontega märgitud; nimelt, kõige sagedamini ja kõige laiemas ulatuses näha selle Alutagusel suurte metsade ja soode waldkonnas, siis Pärnumaal ja wäikestel alal Sargla metsades. Võimalik on, et ta vähemal armul ja juhuslikult ka mujal esineb. Nii Alutaguse metsadest, kui ka Pärnumaalt on lendawat orawat koriduwalt lastud ja täistopitud nahku on mitmes muuseumis, nii näiteks Raikweres ja Tartu Ülikooli Zooloogia Muuseumis, viimases on üks alles 1927. aastal Salla ümbruskonnast Wirumaalt lastud loom. Loodusuurijate Seltsi looduskaitse osakonna poolt toimetatud uurimistest selgus 1924./25. aastal mõndagi selle looma esinemist Eestis, ja näiteks 1922. aastal on nähtud lendawat orawat 10 korda ja maha lastud 15 looma. Ennets on viimajel ajal lastud loomade hulk vähenenud, muidu oleks see haruldane loomake kadunud meie metsadest.

Lendam oraw elutseb mõrblemisi kõrgeil asu mais puudõõnsustes ja eelistab segametsades leidu maid kaski ja haabu, eriti viimaseid. Need oma pehme puumassiga on soodjad rähnadele ja teistele lindudele aukude tegemiseks, viimaseist õõnsustist walib ka lendaw oraw mõne endale sobima pesapaigaks, wooderdades selle pehme samblaga.

Et haab meil metsades mitte wäga sagedasti ei esine ja eriti viimajel ajal hoogsa metsafuultuuri tõttu kõik wanad õõnsustega puud häwitatakse, siis mõjub see häwitawalt ka lendawale orawale.

Loomake toidab end mitmesugustest puuseemetest, pähklitest, marjadest, pungadest ja urbadest, aga lepib ka häda korral noorte männimõjudega. Söömisel istub harilikult orawa moodi ja hoiab toitu esimeste käppadega.

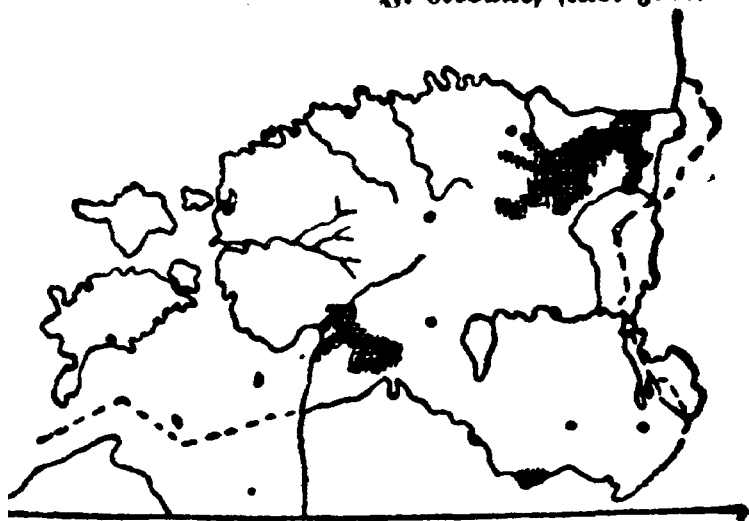
Oma nime lendaw oraw on saanud erilise wõime tõttu liuelda 20—30 m (lendamiseks ei wõi öieti seda nimetada) kõrgemalt puult madalamale. Seda võimaldawad talle erilised nahawoldid, mis teha külgedel käppade taga kinnitunud ja laienenud jaba. Loomake on harilikult orawast wäiksem, kehapihtus on umbes 16 sm, jaba 10 sm,

lihts umbes 3 km karmu otjal. Karm jumel ja talvel on erinev. Nimelt on jumel selg pruuni-
 las, lennuna ha molid ja jalgade mälisüljed tu-
 medamad-hallpruunid, altpool walge, jaba on pealt
 hall, alt roostemärmi. Aluskarm on termel ülal-
 pool mustjashall, alapoollel walge. Talvels muu-
 tub karm tihedamaks, pikemaks ja heledamaks,
 kogu looma nahk pealt ja jaba on siis hõbehall ja
 altpool walge, ehkki aluskarm samasels jääb kui
 jumel.

Talwe weedab lendaw oraw uinatus puuõõn-
 suses, kuid mitte püsimalt, tulles soojematel päewa-
 del mõneks tunniks mälja otsuma toitu. Sel ajal
 nähahtegi teda puudel „lendamas“. Jumel on
 orawa nägemine rassem, esiteks juba tiheda metsa
 tõttu ja teiseks on lendaw oraw pooleldi õõloom ja
 tuleb omast õõnsusest mälja alles midewikus.

Oma haruldase esinemise tõttu peaks see loo-
 make kaitset leidma eriti meie metsnikelt, kes tea-
 des looma asukohti kaitsetsid neid hävitamise eest
 ja ka kütipüis ei tohiks amane da jelle meie looduse
 ja metsade warale.

J. Kebane, stud. pool.

Sorex araneus lewimine Eestis.